

HÉZSER AURÉL: LÓCZY LAJOS (1849–1920) ÉS TANÍTVÁNYAI¹

**A szöveget sajtó alá rendezték a Magyar Tudománytörténeti Intézet munkatársai,
Nemerkényi Antal vezetésével
(A tanulmányt eredeti formájában közöljük)**

Lóczy tudvalevőleg nem előadásaival, hanem imponáló tudásával, az igazi tudóshoz illő szerénységével, közvetlen egyéniségével, jóindulatával vonzotta magához hallgatóit. Egyik-másik egyetemi professzort alig lehetett megközelíteni hallgatóinak, de Lóczyt mindenki bármikor bizalommal kereshette fel. Ő – állandó tudományos elmélyedése és egyetemi előadásai mellett is – mindig törődött hallgatóival, élénk érdeklődéssel kísérte előmenetelüket, s ha valamelyikben az átlagosnál nagyobb tudást vagy szorgalmat fedezett fel, az illetőt magához hívta, biztatta, bátorította s ily módon igyekezett a geográfiának megnyerni.

Tanítványai iránt mindig megértést, jóakaratot tanúsított. Türelemmel hallgatta feleleteiket, indulatra soha sem gerjedt, soha sem gúnyolódott; a feleletek közben ejtett baklövéseket a reá jellemző meleg mosoly kíséretében igazította helyre. Emellett azonban nem volt soha túlságosan elnéző, mindig megkívánta a komoly és alapos tudást. Nem sokan buktak meg nála, de kevesen kaptak „kitűnő” osztályzatot is.

Szerénységét és közvetlenségét mi sem jellemzi jobban, mint hogy egyszerűen „Professzor úrnak” szólíttatta magát, amikor legtöbb kartársa a „Nagyságos” vagy „Méltóságos” címmel nem adta alább.

Hallgatóival legközvetlenebbül a kirándulásokon érintkezett. Ezek a kirándulások a legkedvesebb emlékeket hagyták hátra mindenkinek az emlékezetében, pedig nem egyszer agyonfárasztotta a résztvevőket. Erre vonatkozólag jellemző esetet tudok elbeszélni.

1908 nyarán Olaszországban és Svájcban voltunk kiránduláson az ő vezetése alatt. A Szt. Gotthard aljában fekvő Hospenthal falucskából a Rhône gleccserhez akartunk feljutni. A kora reggeli órákban indultunk útnak gyalogszerrel. Dél tájban értünk a Furka-hágó tetejére. Innen egy órai ebéd-pihenő után a közeli Rhône glecsert kerestük fel. Már alkony felé járt az idő, valamennyien fáradtak voltunk, legszívesebben ott maradtunk volna. Napi útitervünk azonban még nem fejeződött be. Az éjszakát a Grimsel Hospisban kellett volna tölteni az úti program szerint, amely úgy volt összeállítva, hogy a rendelkezésünkre álló időt minél teljesebb mértékben kihasználjuk. Tehát további útra indultunk fáradt tagjainkkal. Professzorunk látva a társaság csüggedt hangulatát, elsősorban a katonai térképeket dugta el s azzal biztatott bennünket, hogy félóra múltával célhoz érünk. Leereszkedtünk a Rhône völgyébe, s csak akkor vettük észre, hogy még egy hegynek kell neki vágni – ez némi csalódással töltött el. Ő azonban mosolyogva biztatott: „Csak kitartás. Még egy negyed óra!” Közben az alkonykőd leereszkedett, elzárta előlünk a láthatárt. Elmúlt az első, a második, harmadik negyedóra s mi még egyre felfelé mentünk. Már azt hittük, hogy rossz úton járunk, vagy a mi jó öreg professzorunk csapott be bennünket. Abból a bizonyos ¼ órából 2 ½ óra lett, mire a vendégfogadóba értünk. A reggel 5-től este 8-ig tartó (egy órai pihenő kivételével) fárasztó hegyi túra után csaknem összeestünk, de megtanultuk, hogy mi a kitartás. Professzorunknak, aki a hosszú út fáradtságát látszólag meg sem érezte, igazi örömet okozott, hogy így sikerült félrevezetni bennünket. Ha megmondta volna az igazat, egészen biztos, hogy senki sem tartott volna vele. A fárasztó napi túrákat mindig kitűnő vacsora és derűs hangulat fejezte be.

Lóczynak nagy tudása és vonzó egyénisége mellett aránylag kevés hivatott tanítványa volt. Ennek okát abban kell keresnünk, hogy ő elsősorban geológus volt, s bár hivatásszerű kötelességének ismerte, hogy mint a földrajz professzora, ennek a tudománynak keressen híveket, geográfusoknak készülő hallgatói közül többen a geológia mezejére tértek át később, ahol mesterükkel jobban összetalálkozhattak lelkileg.

(1920)

¹ Forrás: Hézszer Aurél: Lóczy és tanítványai. = Földrajzi Közlemények, 1920. pp. 84–85.

A jelen tanulmány szerzője, Hézszer Aurél (1887–1947) geográfus, azon belül az emberföldrajz művelője volt. A budapesti Tudományegyetem magántanára, 1915–1920 között a Magyar Földrajzi Társaság titkára, 1929–1940 között a Földrajzi Közlemények szerkesztője.